

Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (pierwsza izba)

z dnia 7 lipca 2021 r.*

Odpowiedzialność pozaumowna – Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa –
Środki ograniczające podjęte wobec Iranu – Wykaz osób i podmiotów, w odniesieniu do których
ma zastosowanie zamrożenie środków finansowych i zasobów gospodarczych –
Właściwość Sądu – Przedawnienie – Wystarczająco istotne naruszenie normy prawnej
przyznającej uprawnienia jednostkom

W sprawie T-455/17

Naser Bateni, zamieszkały w Hamburgu (Niemcy), którego reprezentował adwokat
M. Schlingmann,

strona skarżąca,

przeciwko

Radzie Unii Europejskiej, którą reprezentowali J.-P. Hix i M. Bishop, w charakterze
pełnomocników,

strona pozwana,

popieranej przez

Komisję Europejską, którą reprezentowali C. Hödlmayr, J. Roberti di Sarsina i M. Kellerbauer,
w charakterze pełnomocników,

interwenient,

mającej za przedmiot oparte na art. 268 i 340 TFUE żądanie zmierzające do uzyskania naprawienia szkody, jaką skarżący miał ponieść w wyniku umieszczenia jego nazwiska w pierwszej kolejności w załączniku II do decyzji Rady 2010/413/WPZiB z dnia 26 lipca 2010 r. w sprawie środków ograniczających wobec Iranu i uchylającej wspólne stanowisko 2007/140/WPZiB (Dz.U. 2010, L 195, s. 39) na mocy decyzji Rady 2011/783/WPZiB z dnia 1 grudnia 2011 r. zmieniającej decyzję 2010/413 (Dz.U. 2011, L 319, s. 71) i w załączniku VIII do rozporządzenia Rady (UE) nr 961/2010 z dnia 25 października 2010 r. w sprawie środków ograniczających wobec Iranu i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 423/2007 (Dz.U. 2010, L 281, s. 1) na mocy rozporządzenia wykonawczego Rady (UE) nr 1245/2011 z dnia 1 grudnia 2011 r. dotyczącego wykonania rozporządzenia (UE) nr 961/2010 (Dz.U. 2011, L 319, s. 11), w drugiej kolejności w załączniku IX do rozporządzenia Rady (UE) nr 267/2012 z dnia 23 marca 2012 r. w sprawie środków

* Język postępowania: niemiecki.

ograniczających wobec Iranu i uchylającego rozporządzenie (UE) nr 961/2010 (Dz.U. 2012, L 88, s. 1) oraz w trzeciej kolejności w załączniku do decyzji Rady 2013/661/WPZiB z dnia 15 listopada 2013 r. zmieniającej decyzję 2010/413 (Dz.U. 2013, L 306, s. 18) i w załączniku do rozporządzenia wykonawczego Rady (UE) nr 1154/2013 z dnia 15 listopada 2013 r. dotyczącego wykonania rozporządzenia nr 267/2012 (Dz.U. 2013, L 306, s. 3),

SĄD (pierwsza izba),

w składzie: H. Kanninen, prezes, M. Jaeger i O. Porchia (sprawozdawczynie), sędziowie,

sekretarz: B. Lefebvre, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 20 listopada 2020 r.,

wydaje następujący

Wyrok

Okoliczności powstania sporu

- 1 Skarżący, Naser Bateni, jest obywatelem Iranu zamieszkałym od marca 2008 r. w Niemczech, gdzie w 2009 r. założył HTTS Hanseatic Trade & Shipping GmbH (zwany dalej „HTTS”), spółkę prawa niemieckiego wykonującą działalność agenta morskiego i zarządcy technicznego statków.
- 2 Niniejsza sprawa wpisuje się w kontekst środków ograniczających wprowadzonych w celu wywarcia nacisku na Islamską Republikę Iranu, aby doprowadzić do zakończenia przez nią działań grożących rozprzestrzenieniem broni jądrowej oraz działań związanych z rozwojem systemów przenoszenia broni jądrowej. Chodzi w szczególności o środki zastosowane wobec Islamic Republic of Iran Shipping Lines (zwany dalej „IRISL”) z którym, zdaniem Rady Unii Europejskiej, skarżący i HTTS utrzymywali związki.
- 3 W kontekście prawa międzynarodowego, w dniu 23 grudnia 2006 r. Rada Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (zwana dalej „Radą Bezpieczeństwa”) przyjęła rezolucję nr 1737 (2006), w której wyraziła poważne zaniepokojenie opracowanym przez Iran programem rozprzestrzeniania broni jądrowej i starała się wywrzeć nacisk na to państwo, aby „ograniczyło” ono program i „zawiesiło” niektóre z jego elementów w celu utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa.
- 4 W dniu 24 marca 2007 r. Rada Bezpieczeństwa przyjęła rezolucję nr 1747 (2007). W pkt 5 tej rezolucji wskazano, że „Iran nie może dostarczać, sprzedawać ani przekazywać, bezpośrednio ani pośrednio, ze swojego terytorium lub za pośrednictwem swoich obywateli, lub za pomocą statków pływających pod jego banderą, lub jego statków powietrznych żadnej broni ani żadnego powiązanego sprzętu i że wszystkie państwa powinny zakazać nabywania tych artykułów od Iranu przez swoich obywateli lub za pośrednictwem statków pływających pod ich banderami, lub ich statków powietrznych, bez względu na to, czy artykuły te pochodzą, czy nie pochodzą z terytorium irańskiego”.

- 5 W dniu 3 marca 2008 r. Rada Bezpieczeństwa przyjęła rezolucję nr 1803 (2008). W pkt 11 tej rezolucji wezwano wszystkie państwa „do przeprowadzania inspekcji [...] ładunków transportowanych do Iranu oraz z Iranu, umieszczonych w samolotach lub na statkach należących do Iran Air Cargo i [IRISL] lub eksploatowanych przez nie, jeżeli istnieją uzasadnione powody, by przypuszczać, że samolot lub statek transportuje towary zakazane na mocy niniejszej rezolucji i rezolucji nr 1737 (2006) lub rezolucji nr 1747 (2007)”.
- 6 Rezolucją nr 1929 (2010) z dnia 9 czerwca 2010 r. Rada Bezpieczeństwa wprowadziła szereg dodatkowych środków w odniesieniu do IRISL. W szczególności w pkt 14–22 tej rezolucji rozszerzono zakres stosowania określonych w rezolucji nr 1737 (2006) środków obejmujących zamrożenie aktywów na „podmioty [IRISL] wymienione w załączniku III i wszelkie osoby lub podmioty działające w ich imieniu lub pod ich kierownictwem, a także podmioty należące do nich lub przez nie kontrolowane, w tym w sposób nielegalny, lub takie, które według ustaleń Rady [Bezpieczeństwa] lub komitetu [ds. sankcji Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych] pomagały im w obejściu sankcji ustanowionych w rezolucjach lub naruszaniu postanowień rezolucji”.
- 7 W ramach Unii Europejskiej zostały uchwalone: wspólne stanowisko Rady 2007/140/WPZiB z dnia 27 lutego 2007 r. w sprawie środków ograniczających wobec Iranu (Dz.U. 2007, L 61, s. 49) oraz rozporządzenie Rady (WE) nr 423/2007 z dnia 19 kwietnia 2007 r. dotyczące środków ograniczających wobec Iranu (Dz.U. 2007, L 103, s. 1).
- 8 W dniu 17 czerwca 2010 r. Rada Europejska przyjęła w celu zastosowania się do rezolucji nr 1929 (2010) „Oświadczenie w sprawie Iranu” [załącznik II do konkluzji Rady Europejskiej z dnia 17 czerwca 2010 r. (dokument EUCO 3/10)], wzywając Radę do przyjęcia środków wykonawczych odnoszących się do środków zawartych w tej rezolucji oraz środków towarzyszących, z myślą o poparciu rozwiązania – na drodze negocjacji – wszystkich pozostałych kwestii dotyczących irańskiego programu rozprzestrzeniania broni jądrowej. Środki te miały skupiać się na kilku kluczowych sektorach irańskiej gospodarki, w tym na „irański[m] sektor[ze] transportu, zwłaszcza [IRISL] i je[go] spółk[ach] zależn[y]ch”.
- 9 Decyzją 2010/413/WPZiB z dnia 26 lipca 2010 r. w sprawie środków ograniczających wobec Iranu i uchylającą wspólne stanowisko 2007/140/WPZiB (Dz.U. 2010, L 195, s. 39) Rada wprowadziła w życie „Oświadczenie w sprawie Iranu” przyjęte przez Radę. Załącznik II do tej decyzji wymienia osoby, podmioty i organy, inne niż wskazane przez Radę Bezpieczeństwa lub przez Komitet ds. Sankcji Rady Bezpieczeństwa utworzony rezolucją nr 1737 (2006), których aktywa zostały zamrożone.
- 10 Decyzją 2010/413 Rada umieściła nazwę HTTS w wykazie podmiotów zawartym w załączniku II do tej decyzji z tym uzasadnieniem, że „działa[ła] w imieniu [Hafize Darya Shipping Lines] w Europie”. Znalazły się tam również nazwy IRISL i pewnej liczby innych irańskich towarzystw żeglugowych, mianowicie IRISL Europe, Hafize Darya Shipping Lines (zwanego dalej „HDSL”) i Safiran Pyam Darya Shipping Lines (zwanego dalej „SAPID”).
- 11 W konsekwencji rozporządzeniem wykonawczym (UE) nr 668/2010 z dnia 26 lipca 2010 r. w sprawie wdrożenia art. 7 ust. 2 rozporządzenia nr 423/2007 (Dz.U. 2010, L 195, s. 25) nazwy IRISL, IRISL Europe, HDSL, SAPID i HTTS zostały umieszczone w wykazie zawartym w załączniku V do rozporządzenia nr 423/2007.

- 12 W dniu 8 października 2010 r. IRISL i 17 innych spółek, w tym IRISL Europe, HDSL i SAPID, wniosło do Sądu skargę o stwierdzenie nieważności umieszczenia ich nazw w wykazach zawartych w załączniku II do decyzji 2010/413 i w załączniku V do rozporządzenia nr 423/2007 zmienionego rozporządzeniem wykonawczym nr 668/2010. Skarga została zarejestrowana w sekretariacie Sądu pod sygnaturą T-489/10.
- 13 Decyzją Rady 2010/644/WPZiB z dnia 25 października 2010 r. zmieniającą decyzję 2010/413 (Dz.U. 2010, L 281, s. 81) nazwę HTTS pozostawiono w wykazie zawartym w załączniku II do decyzji 2010/413 z tym uzasadnieniem, że „[j]est kontrolowana przez IRISL i/lub działa w ich imieniu”.
- 14 W dniu 1 grudnia 2011 r. Rada przyjęła decyzję 2011/783/WPZiB, zmieniającą decyzję 2010/413 (Dz.U. 2011, L 319, s. 71). Zgodnie z decyzją 2011/783 nazwa skarżącej została umieszczona w wykazie osób zawartym w tabeli III załącznika II do decyzji 2010/413.
- 15 Zgodnie z decyzją 2011/783 rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 1245/2011 z dnia 1 grudnia 2011 r. dotyczące wykonania rozporządzenia Rady (UE) nr 961/2010 z dnia 25 października 2010 r. (Dz.U. 2011, L 319, s. 11) zmieniło załącznik VIII do rozporządzenia Rady (UE) nr 961/2010 w sprawie środków ograniczających wobec Iranu i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 423/2007 (Dz.U. 2010, L 281, s. 1), dodając między innymi nazwisko skarżącego do wykazu zawartego w tym załączniku.
- 16 Z decyzji 2011/783 i z rozporządzenia wykonawczego nr 1245/2011, które dokonują pierwszego umieszczenia nazwiska skarżącego w wykazie zawartym w załączniku VIII do rozporządzenia nr 961/2010 (zwanego dalej „pierwszym umieszczeniem w wykazie”), wynika, że w stosunku do skarżącego przyjęto następujące uzasadnienie: „[b]yły dyrektor ds. prawnych IRISL, dyrektor [HTTS], objętego sankcjami przez [Unię]” i „[d]yrektor firmy-przykrywki NHL Basic Limited”.
- 17 W dniu 23 marca 2012 r. Rada przyjęła rozporządzenie (UE) nr 267/2012 w sprawie środków ograniczających wobec Iranu i uchylające rozporządzenie nr 961/2010 (Dz.U. 2012, L 88, s. 1) w następstwie przyjęcia decyzji Rady 2012/35/WPZiB z dnia 23 stycznia 2012 r. zmieniającej decyzję 2010/413 (Dz.U. 2012, L 19, s. 22). Na podstawie art. 23 ust. 2 lit. e) rozporządzenia nr 267/2012 nazwisko skarżącego oraz nazwa HTTS zostały umieszczone w wykazie zawartym w załączniku IX do tego ostatniego rozporządzenia z tym samym uzasadnieniem, które towarzyszyło pierwszemu umieszczeniu w wykazie, z wyjątkiem wzmianki o jego funkcji dyrektora firmy-przykrywki NHL Basic Ltd (dalej, w odniesieniu do skarżącego, „drugie umieszczeniem w wykazie”).
- 18 Wyrokiem z dnia 12 czerwca 2013 r., HTTS/Rada (T-128/12 i T-182/12, niepublikowanym, EU:T:2013:312), Sąd stwierdził nieważność decyzji 2012/35 i rozporządzenia nr 267/2012 w zakresie, w jakim dotyczą one HTTS.
- 19 Wyrokiem z dnia 6 września 2013 r., Bateni/Rada (T-42/12 i T-181/12, niepublikowanym, EU:T:2013:409), Sąd uwzględnił wniesioną przez skarżącego skargę o stwierdzenie nieważności drugiego umieszczenia w wykazie i stwierdził jego nieważność w zakresie, w jakim rozporządzenie nr 1245/2011 dotyczyło skarżącego, ze skutkiem od dnia 16 listopada 2013 r.

- 20 Wyrokiem z dnia 16 września 2013 r., Islamic Republic of Iran Shipping Lines i in./Rada (T-489/10, EU:T:2013:453), Sąd uwzględnił skargę IRISL i innych towarzystw żeglugowych, w tym IRISL Europe, HDSL i SAPID, na decyzję 2010/644, rozporządzenie wykonawcze nr 668/2010, rozporządzenie nr 961/2010 i rozporządzenie nr 267/2012 w zakresie, w jakim akty te ich dotyczyły.
- 21 W dniu 10 października 2013 r. Rada przyjęła decyzję 2013/497/WPZiB zmieniającą decyzję 2010/413 (Dz.U. 2013, L 272, s. 46) i rozporządzenie (UE) nr 971/2013 zmieniające rozporządzenie nr 267/2012 (Dz.U. 2013, L 272, s. 1). Zgodnie z motywem 2 decyzji 2013/497 i motywem 2 rozporządzenia nr 971/2013 zmierzały one do zmiany kryteriów umieszczania w wykazie w odniesieniu do osób i podmiotów, które pomagały wskazanym osobom lub podmiotom w obchodzeniu lub naruszaniu postanowień odnośnych rezolucji Rady Bezpieczeństwa lub przepisów decyzji 2010/413 i rozporządzenia nr 267/2012, aby objąć danymi środkami ograniczającymi osoby i podmioty, które obchodzą lub naruszają te postanowienia lub przepisy.
- 22 Decyzją 2013/497 wprowadzono w szczególności do art. 20 ust. 1 lit. b) decyzji 2010/413 nową przesłankę umieszczenia w wykazie, obejmującą „osoby i podmioty zapewniające ubezpieczenie lub inne istotne usługi [...] IRISL, lub podmiotom do [niego] należącym lub przez [niego] kontrolowanym lub działającym w [jego] imieniu [...]”. W konsekwencji to samo kryterium zostało wprowadzone rozporządzeniem nr 971/2013 do art. 23 ust. 2 lit. e) rozporządzenia nr 267/2012.
- 23 Po ogłoszeniu wyroków wymienionych w pkt 18–20 powyżej nazwisko skarżącego i nazwa HTTS stały się przedmiotem kolejnego umieszczenia w wykazach przez Radę. W dniu 15 listopada 2013 r. Rada uchwaliła przyjęła bowiem decyzję 2013/661/WPZiB zmieniającą decyzję 2010/413 (Dz.U. 2013, L 306, s. 18). W tym samym dniu przyjęła ona rozporządzenie wykonawcze (UE) 1154/2013 dotyczące wykonania rozporządzenia nr 267/2012 (Dz.U. 2012, L 306, s. 3). Decyzją 2013/661 i tym rozporządzeniem wykonawczym wspomniane nazwisko i nazwa zostały ponownie umieszczone w wykazach zawartych odpowiednio w załączniku II do decyzji 2010/413 i w załączniku IX do rozporządzenia nr 267/2012 (dalej łącznie, w odniesieniu do skarżącego, „trzecim umieszczeniem w wykazie”).
- 24 Trzecie umieszczenie w wykazie zostało uzasadnione faktem, że skarżący „działa w imieniu IRISL. Do 2008 r. pełnił funkcję dyrektora IRISL, a następnie był dyrektorem zarządzającym IRISL Europe GmbH. Dyrektor zarządzający przedsiębiorstwa [HTTS], które jako główny przedstawiciel świadczy istotne usługi na rzecz [SAPID] i [HDSL] – przedsiębiorstw, które są podmiotami wskazanymi i działają w imieniu IRISL”.
- 25 Wyrokiem z dnia 18 września 2015 r., HTTS i Bateni/Rada (T-45/14, niepublikowanym, EU:T:2015:650), Sąd uwzględnił skargę o stwierdzenie nieważności wniesioną przez skarżącego przeciwko trzeciemu umieszczeniu w wykazie, a także przez HTTS przeciwko rozporządzeniu nr 1154/2013 w zakresie, w jakim jej ono dotyczy.
- 26 Pismem z dnia 23 marca 2017 r. skarżący złożył do Rady wniosek o odszkodowanie za szkody, jakie miał ponieść z powodu zastosowanych wobec niego środków ograniczających.
- 27 Pismem z dnia 15 maja 2017 r. Rada oddaliła ten wniosek.

28 Równolegle, wyrokiem z dnia 13 grudnia 2017 r., HTTS/Rada (T-692/15, EU:T:2017:890), została oddalona skarga HTTS o zasądzenie na jego rzecz od Rady kwoty 2 516 221,50 EUR tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia za szkody i krzywdy doznane w wyniku zastosowania wobec niego środków ograniczających. Wyrok ten został następnie uchylony przez Trybunał wyrokiem z dnia 10 września 2019 r., HTTS/Rada (C-123/18 P, EU:C:2019:694). Na podstawie art. 61 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej Trybunał przekazał sprawę Sądowi do ponownego rozpoznania, zastrzegając, że rozstrzygnięcie o kosztach nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie. Została ona zarejestrowana pod sygnaturą T-692/15 RENV, HTTS/Rada.

Postępowanie i żądania stron

29 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 14 lipca 2017 r. skarżący wniósł skargę w niniejszej sprawie. Sprawa została przydzielona trzeciej izbie Sądu.

30 W dniu 10 listopada 2017 r. Rada złożyła odpowiedź na skargę.

31 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 20 października 2017 r. Komisja wniosła o dopuszczenie jej do sprawy w charakterze interwenienta na poparcie żądań Rady.

32 W dniu 26 października 2017 r. Rada złożyła uwagi w przedmiocie wniosku Komisji o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta. W dniu 9 listopada 2017 r. uwagi w przedmiocie wniosku Komisji złożył skarżący.

33 Postanowieniem prezesa trzeciej izby Sądu z dnia 17 listopada 2017 r. Komisja została dopuszczona do sprawy w charakterze interwenienta.

34 Komisja złożyła uwagi interwenienta w dniu 8 stycznia 2018 r., a główne strony sporu przedstawiły swoje uwagi w ich przedmiocie w wyznaczonym terminie.

35 Replika i duplika zostały złożone odpowiednio przez skarżącego w dniu 9 lutego 2018 r. i przez Radę w dniu 23 marca 2018 r.

36 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 18 kwietnia 2018 r. skarżący wniósł o przeprowadzenie rozprawy, zgodnie z art. 106 § 2 regulaminu postępowania przed Sądem.

37 Na wniosek sędziego sprawozdawcy Sąd (trzecia izba) zastosował pierwszy środek organizacji postępowania, polegający na wysłuchaniu stron w przedmiocie ewentualnego zawieszenia postępowania w oczekiwaniu na orzeczenie Trybunału kończące postępowanie w sprawie C-123/18 P. Główne strony postępowania przedstawiły swoje uwagi w tym przedmiocie w wyznaczonym terminie.

38 Postanowieniem z dnia 12 czerwca 2018 r. prezes trzeciej izby Sądu postanowił zawiesić postępowanie w niniejszej sprawie.

- 39 W następstwie wyroku z dnia 10 września 2019 r., HTTS/Rada (C-123/18 P, EU:C:2019:694), Sąd (trzecia izba), na wniosek sędzi sprawozdawczynie, zastosował drugi środek organizacji postępowania, polegający na wysłuchaniu stron na okoliczność skutków, jakie wywodzą one z rzeczonego wyroku dla niniejszej sprawy. Główne strony postępowania przedstawiły swoje uwagi w tym względzie w wyznaczonym terminie.
- 40 Z uwagi na zmianę składu Sądu, na podstawie art. 27 § 5 regulaminu postępowania prezes Sądu przydzielił sprawę innemu sędziemu sprawozdawcy, który został przydzielony do pierwszej izby w nowym składzie, której w konsekwencji przydzielono niniejszą sprawę.
- 41 Na wniosek sędzi sprawozdawczynie Sąd uwzględnił wniosek skarżącego o przeprowadzenie rozprawy i otworzył ustny etap postępowania.
- 42 Postanowieniem z dnia 30 czerwca 2020 r. prezes pierwszej izby zdecydował, zgodnie z art. 68 § 1 regulaminu postępowania, po wysłuchaniu stron, połączyć niniejszą sprawę ze sprawą T-692/15 RENV, HTTS/Rada, do celów ustnego etapu postępowania.
- 43 Po kilkukrotnym odraczaniu rozprawy z powodu kryzysu zdrowotnego związanego z COVID-19 wystąpienia stron i ich odpowiedzi na pytania ustne zadane przez Sąd zostały wysłuchane na rozprawie w dniu 20 listopada 2020 r., która odbyła się w formie wideokonferencji za zgodą skarżącego.
- 44 Skarżący wnosi do Sądu o:
- zasądzenie od Rady na jego rzecz zadośćuczynienia w wysokości 250 000 EUR za krzywdę wyrządzoną mu w następstwie umieszczenia jego nazwiska:
    - w tabeli III załącznika II do decyzji 2010/413 na mocy decyzji 2011/783 i w tabeli III załącznika VIII do rozporządzenia nr 961/2010 na mocy rozporządzenia wykonawczego nr 1245/2011;
    - w tabeli III załącznika IX do rozporządzenia nr 267/2012;
    - w tabeli III załącznika do decyzji 2013/661 i w tabeli III załącznika do rozporządzenia wykonawczego nr 1154/2013 (zwanym dalej łącznie „spornymi wykazami”);
  - zasądzenie od Rady odsetek za zwłokę obliczonych według stopy określonej przez Europejski Bank Centralny (EBC) dla podstawowych operacji refinansowania, powiększonej o dwa punkty, i naliczanych od dnia 24 marca 2017 r. aż do dnia pełnego uiszczenia kwoty 250 000 EUR;
  - obciążenie Rady kosztami postępowania.
- 45 Rada wnosi do Sądu o:
- oddalenie skargi;
  - obciążenie skarżącego kosztami postępowania.

- 46 Komisja wnosi do Sądu o:
- oddalenie skargi;
  - obciążenie skarżącego kosztami postępowania.

Co do prawa

W przedmiocie właściwości Sądu

- 47 W odpowiedzi na skargę Rada podnosi, że Sąd nie jest właściwy do orzekania w przedmiocie skargi odszkodowawczej w związku z decyzjami 2011/783 i 2013/661, przyjętymi w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB).
- 48 W tej kwestii należy przypomnieć, że zasada skutecznej ochrony sądowej osób lub podmiotów, do których skierowane są środki ograniczające, wymaga, w celu zapewnienia pełnej ochrony, aby Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej mógł orzekać w przedmiocie skargi o odszkodowanie lub zadośćuczynienie wniesionej przez takie osoby lub podmioty mającej na celu uzyskanie odszkodowania za szkody lub krzywdy spowodowane przez środki ograniczające przewidziane w decyzjach WPZiB (wyrok z dnia 6 października 2020 r., Bank Refah Kargaran/Rada, C-134/19 P, EU:C:2020:793, pkt 43).
- 49 W konsekwencji należy stwierdzić, że Sąd jest właściwy do orzekania w przedmiocie skargi o odszkodowanie i o zadośćuczynienie w zakresie, w jakim skarga ta zmierza do uzyskania odszkodowania za szkodę lub krzywdę, jakie miały zostać poniesione z powodu środków ograniczających przyjętych wobec osób fizycznych lub prawnych i przewidzianych w decyzjach WPZiB (wyrok z dnia 6 października 2020 r., Bank Refah Kargaran/Rada, C-134/19 P, EU:C:2020:793, pkt 44).
- 50 W tej kwestii należy przypomnieć, że – co skarżący potwierdził na rozprawie – niniejsza skarga odszkodowawcza zmierza do uzyskania zadośćuczynienia za krzywdę wynikającą z przyjęcia rozporządzenia wykonawczego nr 1245/2011, rozporządzenia nr 267/2012 i rozporządzenia wykonawczego nr 1154/2013. Ponadto skarżący odwołuje się do decyzji 2011/783 i 2013/661 wyłącznie w zakresie, w jakim stanowiły one podstawę i konieczny warunek tych rozporządzeń.
- 51 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że Sąd jest właściwy do rozpoznania złożonego przez skarżącego żądania zadośćuczynienia.

W przedmiocie przedawnienia roszczenia odszkodowawczego

- 52 W odpowiedzi na skargę Rada podnosi, że roszczenie odszkodowawcze uległo w części przedawnieniu.
- 53 W tym względzie Rada twierdzi, że uprawnienia, na które powołuje się skarżący, opierają się na aktach Rady z dnia 1 grudnia 2011 r., 23 marca 2012 r. i 15 listopada 2013 r. i że dla roszczeń opartych na tych aktach termin przedawnienia rozpoczął bieg odpowiednio w tych dniach.

- 54 Rada uważa, że bieg terminu przedawnienia został przerwany dopiero w dniu 23 marca 2017 r., to jest w dniu skierowania przez skarżącego do Rady wniosku o odszkodowanie z tytułu przyjęcia tych aktów.
- 55 Ewentualne krzywdy wynikające z faktów zaistniałych więcej niż pięć lat przed dniem 23 marca 2017 r. są w konsekwencji objęte przedawnieniem, a w szczególności dotyczy to żądania zadośćuczynienia w zakresie, w jakim jest ono oparte na rozporządzeniu wykonawczym nr 1245/2011, które zostało uchylone rozporządzeniem wykonawczym nr 267/2012.
- 56 Rada dodaje, że albo skarżący doznał krzywdy przed dniem 23 marca 2012 r., a zatem jego żądanie zadośćuczynienia za tę krzywdę uległo przedawnieniu, albo skarżący doznał jej po dniu 23 marca 2012 r., to jest po dniu uchylenia pierwszego umieszczenia w wykazie rozporządzeniem nr 267/2012.
- 57 Skarżący podnosi przede wszystkim, że zgodnie z art. 46 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej termin przedawnienia należy określać raczej w odniesieniu do zaistnienia szkody niż w odniesieniu do zaistnienia zdarzenia leżącego u źródła żądania jej naprawienia. Tymczasem krzywda wynikająca z pierwszego umieszczenia w wykazie ujawniła się po raz pierwszy w kwietniu 2012 r.
- 58 Następnie skarżący twierdzi, że uszczerbek na reputacji jest uszczerbkiem o charakterze ciągłym, który trwał od kwietnia 2012 r. do dnia stwierdzenia nieważności trzeciego umieszczenia w wykazie.
- 59 Skarżący powołuje się na wyrok z dnia 7 czerwca 2017 r., *Guardian Europe/Unia Europejska* (T-673/15, EU:T:2017:377), w szczególności na jego punkty 39–42, na poparcie tezy, że w wypadku szkody ciągłej termin przedawnienia określony w art. 46 statutu Trybunału Sprawiedliwości stosuje się, poprzez odniesienie daty aktu, który przerwał bieg terminu przedawnienia, do okresu poprzedzającego tę datę o więcej niż pięć lat, bez wpływu na ewentualne prawa powstałe w okresach późniejszych, i że jest to niezależne od daty zdarzenia leżącego u źródła żądania naprawienia szkody.
- 60 Wreszcie, skarżący wskazuje, że krzywdy, za które domaga się zadośćuczynienia, z pewnością mają swoje źródło w każdym z niezgodnych z prawem środków ograniczających przyjętych przez Radę, lecz że krzywdy te ujawniły się dopiero z biegiem czasu, zasadniczo poczynając od kwietnia 2012 r.
- 61 W tym względzie, zgodnie z art. 46 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, mającym zastosowanie do postępowania przed Sądem na podstawie art. 53 akapit pierwszy tego statutu, roszczenia wynikające z odpowiedzialności pozaumownej Unii ulegają przedawnieniu z upływem pięciu lat po zaistnieniu zdarzenia stanowiącego podstawę tej odpowiedzialności.
- 62 Należy przypomnieć, że funkcją terminu przedawnienia przewidzianego w art. 46 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest z jednej strony zapewnienie ochrony praw poszkodowanego, który powinien mieć wystarczająco dużo czasu, aby zebrać stosowne informacje w celu złożenia ewentualnej skargi, a z drugiej strony uniknięcie sytuacji, w której poszkodowany mógłby bez końca opóźniać wykonanie prawa do odszkodowania. Ostatecznie termin ten chroni zatem poszkodowanego i osobę odpowiedzialną za spowodowanie szkody (zob. podobnie wyroki:

z dnia 8 listopada 2012 r., *Evropaïki Dynamiki/Komisja*, C-469/11 P, EU:C:2012:705, pkt 33, 53 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 10 września 2019 r., *HTTS/Rada*, C-123/18 P, EU:C:2019:694, pkt 49).

- 63 Zgodnie z orzecznictwem termin ten rozpoczyna bieg w chwili, gdy spełnione zostaną przesłanki, od których uzależniony jest obowiązek naprawienia szkody, a w szczególności, w wypadkach gdy odpowiedzialność wynika z przyjęcia aktu normatywnego, bieg terminu przedawnienia nie może rozpocząć się przed wystąpieniem wywołujących szkodę skutków tego aktu. Rozwiązanie to, zastosowane do spraw wynikających z aktów indywidualnych, oznacza, że bieg przedawnienia rozpoczyna się w chwili wystąpienia skutków decyzji wobec osób, do których jest skierowana [zob. podobnie wyrok z dnia 19 kwietnia 2007 r., *Holcim (Deutschland)/Komisja*, C-282/05 P, EU:C:2007:226, pkt 29, 30].
- 64 W niniejszej sprawie skarżący twierdzi, że źródłem krzywdy, za którą domaga się zadośćuczynienia, jest dokonanie od pierwszego do trzeciego umieszczenia w wykazie oraz że, jeżeli chodzi o pierwsze z nich, to wywołało ono skutki wobec skarżącego dopiero od dnia 1 grudnia 2011 r. i do dnia 22 marca 2012 r.
- 65 Jeżeli chodzi o pierwsze umieszczenie w wykazie, należy wskazać, że pierwsza czynność przerywająca bieg przedawnienia, to jest wniosek o odszkodowanie skierowany przez skarżącego do Rady, została dokonana dopiero w dniu 23 marca 2017 r., to jest więcej niż pięć lat po przyjęciu rozporządzenia wykonawczego nr 1245/2011, a w każdym po rozpoczęciu wywoływania skutków przez to rozporządzenie w dniu 1 grudnia 2011 r., jak przyznał skarżący w odniesieniu do swojej krzywdy.
- 66 Skarżący precyzuje również, że o ile krzywdy, za które domaga się zadośćuczynienia, miały źródło w każdym z niezgodnych z prawem środków ograniczających przyjętych przez Radę, o tyle krzywdy te ujawniły się dopiero z biegiem czasu, zasadniczo poczynając od kwietnia 2012 r.
- 67 Podobnie jak Rada, należy zauważyć, że w tym dniu pierwsze umieszczenie w wykazie nie wywoływało już skutków z uwagi na przyjęcie w dniu 23 marca 2012 r. drugiego umieszczenia, które je uchylało.
- 68 Należy dodać, że argument skarżącego dotyczący istnienia krzywdy o charakterze ciągłym, która miała źródło w pierwszym umieszczeniu w wykazie i ujawniła się dopiero w kwietniu 2012 r. ze skutkami rozciągającymi się na cały okres, przez który skarżący był objęty przedmiotowymi środkami ograniczającymi, nie może zostać uwzględniony w odniesieniu do tego umieszczenia w wykazie.
- 69 W tej kwestii należy wskazać, że inaczej niż w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 7 czerwca 2017 r., *Guardian Europe/Unia Europejska* (T-673/15, EU:T:2017:377), przytoczonym przez skarżącego w celu uzasadnienia istnienia krzywdy o charakterze ciągłym, krzywda podnoszona w niniejszej sprawie nie wynika, według słów samego skarżącego, z jednego niezgodnego z prawem aktu, lecz z trzech odrębnych aktów, mianowicie od pierwszego do trzeciego umieszczenia w wykazie. Ponadto sam skarżący utrzymuje, że krzywda, za którą domaga się zadośćuczynienia, zaistniała dopiero od kwietnia 2012 r., a zatem po dniu, w którym ustało pierwsze umieszczenie w wykazie.

- 70 W tych okolicznościach roszczenie odszkodowawcze skarżącego w zakresie, w jakim dotyczy zadośćuczynienia za krzywdę wynikającą z pierwszego umieszczenia w wykazie, należy uznać za przedawnione, a zatem niedopuszczalne.
- 71 Jeżeli chodzi drugie i trzecie umieszczenia w wykazach (zwane dalej łącznie „spornymi umieszczeniami w wykazach”), należy przypomnieć, że skarżący przekazał Radzie wniosek o odszkodowanie faksem w dniu 23 marca 2017 r., czyli pięć lat po dniu drugiego umieszczenia w wykazie, a następnie złożył skargę odszkodowawczą w dniu 14 lipca 2017 r., czyli w ciągu dwóch miesięcy od dnia otrzymania pisma Rady o oddaleniu jego wniosku, datowanego na dzień 15 maja 2017 r. W związku z tym tę skargę odszkodowawczą w zakresie, w jakim dotyczy zadośćuczynienia za krzywdę, jaka miała wynikać z tych umieszczeń w wykazach, należy uznać za złożoną z poszanowaniem terminu przewidzianego w art. 46 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Wystarczająco istotne naruszenie normy prawnej przyznającej uprawnienia jednostkom

- 72 Na poparcie istnienia wystarczająco istotnego naruszenia normy prawnej przyznającej uprawnienia jednostkom skarżący podnosi, że Rada, z naruszeniem ciężącego na niej obowiązku weryfikacji stanu faktycznego i przedstawienia dowodów potwierdzających uzasadnienie przyjęcia środków ograniczających, dopuściła się wystarczająco istotnego naruszenia materialnych przesłanek umieszczenia w wykazie (pierwszy zarzut szczegółowy), że dopuściła się wystarczająco istotnego naruszenia prawa do skutecznej ochrony sądowej (drugi zarzut szczegółowy) oraz że dopuściła się wystarczająco istotnego naruszenia prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, prawa do ochrony danych osobowych oraz wolności prowadzenia działalności gospodarczej i prawa własności (trzeci zarzut szczegółowy).
- 73 Jeżeli chodzi o pierwszy zarzut szczegółowy, skarżący podnosi cztery argumenty.
- 74 W pierwszej kolejności skarżący podnosi, że w wyroku z dnia 25 listopada 2014 r., *Safa Nicu Sepahan/Rada* (T-384/11, EU:T:2014:986), utrzymanym w mocy wyrokiem z dnia 30 maja 2017 r., *Safa Nicu Sepahan/Rada* (C-45/15 P, EU:C:2017:402), Sąd stwierdził, że nieuzasadnione umieszczenie osoby w wykazie przy braku wystarczającej podstawy faktycznej stanowi wystarczająco istotne naruszenie normy prawnej przyznającej uprawnienia jednostkom, ponieważ Radzie nie przysługuje swoboda oceny w odniesieniu do tego obowiązku oraz ponieważ norma przewidująca ten obowiązek nie jest objęta szczególnie złożoną sytuacją. Skarżący dodaje, że wspomniana norma została sformułowana, przed przyjęciem spornych umieszczeń w wykazach, wyrokami z dnia 12 grudnia 2006 r. *Organisation des Modjahedines du peuple d’Iran/Rada* (T-228/02, EU:T:2006:384), i z dnia 14 października 2009 r., *Bank Melli Iran/Rada* (T-390/08, EU:T:2009:401), oraz że w niniejszej sprawie, podobnie jak w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 25 listopada 2014 r., *Safa Nicu Sepahan/Rada* (T-384/11, EU:T:2014:986), Rada naruszyła obowiązek weryfikacji stanu faktycznego i przedstawienia dowodów potwierdzających uzasadnienie przyjęcia środków ograniczających wobec skarżącego.
- 75 W drugiej kolejności skarżący, powołując się na wyroki z dnia 6 września 2013 r., *Bateni/Rada* (T-42/12 i T-181/12, niepublikowany, EU:T:2013:409), oraz z dnia 18 września 2015 r., *HTTS i Bateni/Rada* (T-45/14, niepublikowany, EU:T:2015:650), dotyczące odpowiednio spornych umieszczeń w wykazach, podnosi, że w postępowaniu, które doprowadziło do stwierdzenia nieważności pierwszego umieszczenia w wykazie, Rada oświadczyła, po pierwsze, że w czasie dokonywania drugiego umieszczenia w wykazie nie dysponowała ona informacjami udzielonymi przez Republikę Federalną Niemiec ani artykułem *New York Timesa* z dnia 7 czerwca 2010 r.

(wyrok z dnia 6 września 2013 r., Bateni/Rada, T-42/12 i T-181/12, niepublikowany, EU:T:2013:409, pkt 52) oraz, po drugie, że umieszczala nazwiska osób i nazwy podmiotów w wykazach sankcji na wnioski rządów państw członkowskich Unii, nie dokonując żadnej weryfikacji.

- 76 Ponadto skarżący podkreśla, że w wyroku z dnia 6 września 2013 r., Bateni/Rada (T-42/12 i T-181/12, niepublikowanym, EU:T:2013:409), Sąd stwierdził, że Rada dopuściła się „oczywistego błędu w ocenie”, oraz że w wyroku z dnia 18 września 2015 r., HTTS i Bateni/Rada (T-45/14, niepublikowanym, EU:T:2015:650), Sąd uznał, że sposób działania Rady cechował się „niedochowaniem staranności”.
- 77 Ponadto skarżący twierdzi, że w pkt 47 i 48 wyroku z dnia 6 września 2013 r., Bateni/Rada (T-42/12 i T-181/12, niepublikowanego, EU:T:2013:409), Sąd wyraźnie ustalił, że ani zaskarżone akty, ani pismo, które Rada wystosowała do skarżącego w dniu 23 marca 2012 r. w celu wyjaśnienia mu powodów pozostawienia jego nazwiska w wykazie osób oskarżanych o sprzyjanie rozprzestrzenianiu broni jądrowej w Iranie, nie zawierały najmniejszej wskazówki co do charakteru kontroli, jaką miał sprawować IRISL nad HTTS, ani co do działalności prowadzonej przez HTTS w imieniu IRISL, mogących uzasadniać drugie umieszczenie w wykazie.
- 78 Wreszcie, jeżeli chodzi o trzecie umieszczenie w wykazie, skarżący podnosi, że Rada przedstawiła różne dokumenty, lecz dokumenty te, zakwalifikowane jako „dowody”, nie były zdadne do wykazania związku między nim a IRISL, jak również IRISL Europe, mogącego uzasadnić zastosowanie wobec niego środków ograniczających. W tym względzie wskazuje on poza tym, że w sprawie zakończona wyrokiem z dnia 30 maja 2017 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402), ustalono, że naruszenie prawa Unii jest wystarczająco istotne, jeżeli trwało mimo ogłoszenia wyroku stwierdzającego niezgodność z prawem, oraz że zasada ta powinna znaleźć zastosowanie w kontekście naruszenia popełnionego poprzez trzecie umieszczenie w wykazie mimo stwierdzenia, wyrokiem z dnia 6 września 2013 r., Bateni/Rada (T-42/12 i T-181/12, niepublikowanym, EU:T:2013:409), nieważności drugiego umieszczenia w wykazie.
- 79 W trzeciej kolejności skarżący twierdzi, że brak było jakiegokolwiek szczególnej trudności, która mogłaby uniemożliwić Radzie przyznanie, że wcześniejsza działalność nie uzasadniała sama w sobie zastosowania środków ograniczających wobec danej osoby, oraz że Rada nie dysponowała w tym względzie żadnym lub co najwyżej niezwykle ograniczonym zakresem uznania.
- 80 W czwartej kolejności zdaniem skarżącego, w czasie gdy dokonywano trzeciego umieszczenia w wykazie, Rada pominęła fakt, że wyrokiem z dnia 16 września 2013 r., Islamic Republic of Iran Shipping Lines i in./Rada (T-489/10, EU:T:2013:453), Sąd stwierdził nieważność umieszczenia w wykazie nazwy IRISL oraz innych spółek, na które się powołała, w szczególności SAPID i HDSL, oraz że w związku z tym przedstawione „dowody” były od początku pozbawione wszelkiego znaczenia.
- 81 Jeżeli chodzi o zarzuty szczegółowe drugi i trzeci, skarżący podnosi, że naruszenie obowiązku przedstawienia dowodów na istnienie związku między nim a IRISL prowadzi w konsekwencji do wystarczająco istotnego naruszenia prawa do ochrony sądowej, a także do naruszenia prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, prawa do ochrony danych osobowych, wolności prowadzenia działalności gospodarczej oraz prawa własności.
- 82 Rada i Komisja kwestionują wszystkie argumenty skarżącego.

Przypomnienie orzecznictwa w dziedzinie odpowiedzialności pozaumownej Unii

- 83 Należy przypomnieć, że skarga odszkodowawcza jest autonomicznym środkiem prawnym, który nie ma na celu stwierdzenia nieważności danego środka, lecz naprawienie szkody wyrządzonej przez instytucję (zob. podobnie wyrok z dnia 2 grudnia 1971 r., Zuckerfabrik Schöppenstedt/Rada, 5/71, EU:C:1971:116, pkt 3) oraz że skarga o stwierdzenie nieważności nie jest warunkiem wstępnym umożliwiającym wystąpienie do Sądu ze skargą odszkodowawczą.
- 84 Ponadto z orzecznictwa Trybunału wynika, że powstanie odpowiedzialności pozaumownej Unii zależy od łącznego spełnienia szeregu przesłanek, a mianowicie istnienia wystarczająco istotnego naruszenia normy prawnej mającej na celu przyznanie uprawnień jednostkom, rzeczywistego charakteru szkody oraz istnienia związku przyczynowego między naruszeniem obowiązku spoczywającego na autorze aktu a poniesioną przez poszkodowanego szkodą (zob. podobnie wyroki: z dnia 19 kwietnia 2012 r., Artegoda/Komisja, C-221/10 P, EU:C:2012:216, pkt 80 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 10 września 2019 r., HTTS/Rada, C-123/18 P, EU:C:2019:694, pkt 32).
- 85 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przesłanki powstania odpowiedzialności pozaumownej Unii w rozumieniu art. 340 akapit drugi TFUE mają charakter kumulatywny (zob. podobnie wyrok z dnia 7 grudnia 2010 r., Fahas/Rada, T-49/07, EU:T:2010:499, pkt 93; postanowienie z dnia 17 lutego 2012 r., Dagher/Rada, T-218/11, niepublikowane, EU:T:2012:82, pkt 34). Wynika stąd, że jeżeli jedna z tych przesłanek nie jest spełniona, skargę należy oddalić w całości konieczności badania pozostałych przesłanek (zob. podobnie wyroki: z dnia 9 września 1999 r., Lucaccioni/Komisja, C-257/98 P, EU:C:1999:402, pkt 14; z dnia 26 października 2011 r., Dufour/EBC, T-436/09, EU:T:2011:634, pkt 193).
- 86 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że stwierdzenie niezgodności z prawem aktu prawnego Unii, na przykład w ramach skargi o stwierdzenie nieważności, jakkolwiek godne ubolewania, nie jest wystarczające, by uznać, że została spełniona przesłanka powstania odpowiedzialności pozaumownej Unii dotycząca bezprawności zachowania zarzucanego instytucjom. W celu uznania, że przesłanka ta jest spełniona, orzecznictwo wymaga bowiem, by strona skarżąca wykazała, że dana instytucja dopuściła się nie zwykłej niezgodności z prawem, ale wystarczająco istotnego naruszenia normy prawnej mającej na celu przyznanie praw jednostkom (zob. wyrok z dnia 5 czerwca 2019 r., Bank Saderat/Rada, T-433/15, niepublikowany, EU:T:2019:374, pkt 48 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 87 Ponadto dowód istnienia wystarczająco istotnego naruszenia ma na celu zapobieganie – zwłaszcza w dziedzinie środków ograniczających – sytuacji, w której zadanie, jakie dana instytucja jest zobowiązana wypełnić w interesie ogólnym Unii i jej państw członkowskich, jest utrudnione przez ryzyko, że ostatecznie instytucja ta będzie musiała pokryć szkody poniesione przez osoby, których dotyczą jej akty, z wyjątkiem ponoszonych przez te jednostki majątkowych lub niemajątkowych konsekwencji uchybień, które dana instytucja popełniła w sposób rażący i nieusprawiedliwiony (wyrok z dnia 5 czerwca 2019 r., Bank Saderat/Rada, T-433/15, niepublikowany, EU:T:2019:374, pkt 49).
- 88 Szerszy cel polegający na utrzymaniu pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego, zgodnie z celami działań zewnętrznych Unii wymienionymi w art. 21 TUE, jest bowiem tego rodzaju, że uzasadnia negatywne konsekwencje, nawet znaczne, dla niektórych podmiotów, wynikające

z decyzji wykonawczych do aktów przyjętych przez Unię w celu realizacji tego celu podstawowego (wyrok z dnia 5 czerwca 2019 r., Bank Saderat/Rada, T-433/15, niepublikowany, EU:T:2019:374, pkt 50).

Przypomnienie zasad określonych w wyroku z dnia 10 września 2019 r., HTTS/Rada (C-123/18 P)

- 89 W pkt 33 wyroku z dnia 10 września 2019 r., HTTS/Rada (C-123/18 P, EU:C:2019:694), Trybunał przypomniał, że wystarczająco istotne naruszenie normy prawnej przyznającej uprawnienia jednostkom jest wykazane, gdy obejmuje oczywiste i poważne naruszenie przez daną instytucję granic przysługujących jej uprawnień dyskrecyjnych, a elementami, jakie należy wziąć w tym względzie pod uwagę, są w szczególności złożoność sytuacji, które podlegają uregulowaniu, stopień jasności i precyzji naruszonej normy, a także zakres uznania, jaki naruszona norma pozostawia instytucji Unii.
- 90 W tej kwestii Trybunał podkreślił w pierwszej kolejności w pkt 34 wyroku z dnia 10 września 2019 r., HTTS/Rada (C-123/18 P, EU:C:2019:694), że wymóg wystarczająco istotnego naruszenia przepisu prawa Unii wynika z konieczności wyważenia z jednej strony ochrony jednostek przed bezprawnymi działaniami instytucji, a z drugiej strony pola manewru, którym instytucje te powinny dysponować, aby ich działania nie zostały sparaliżowane. Konieczność wyważenia tych interesów jest tym bardziej istotna w dziedzinie środków ograniczających, w której trudności, jakie napotyka Rada w zakresie dostępności informacji, sprawiają, że ocena, którą Rada musi przeprowadzić, jest często zadaniem wyjątkowo trudnym.
- 91 W drugiej kolejności w pkt 43 wyroku z dnia 10 września 2019 r., HTTS/Rada (C-123/18 P, EU:C:2019:694), Trybunał wskazał, że jedynie stwierdzenie istnienia nieprawidłowości, których nie dopuściłby się w podobnych okolicznościach organ administracji działający ze zwykłą ostrożnością i starannością, spowodowałoby powstanie odpowiedzialności pozaumownej Unii.
- 92 W trzeciej kolejności w pkt 44 i 46 wyroku z dnia 10 września 2019 r., HTTS/Rada (C-123/18 P, EU:C:2019:694), Trybunał uznał, że czynniki, które należy uwzględnić w ramach oceny wystarczająco istotnego naruszenia normy prawa Unii, odnoszą się do momentu, w którym zainteresowana instytucja wydała daną decyzję lub dopuściła się danego zachowania i że istnienie wystarczająco istotnego naruszenia normy prawa Unii siłą rzeczy należy oceniać w zależności od okoliczności, w jakich instytucja działała w tej określonej chwili.
- 93 W czwartej kolejności w pkt 41 wyroku z dnia 10 września 2019 r., HTTS/Rada (C-123/18 P, EU:C:2019:694), Trybunał orzekł, że jeżeli wyrokiem, który korzysta z powagi rzeczy osądzonej, stwierdzono nieważność rozporządzenia nakładającego środek ograniczający, należy stwierdzić, że w odniesieniu do tego rozporządzenia pierwszy element pierwszej przesłanki powstania odpowiedzialności pozaumownej Unii, mianowicie naruszenie normy prawa Unii przyznającej uprawnienia jednostkom, został spełniony w odniesieniu do rzeczonożego rozporządzenia.
- 94 W piątej kolejności w pkt 77–79 wyroku z dnia 10 września 2019 r., HTTS/Rada (C-123/18 P, EU:C:2019:694), Trybunał stwierdził, że dla celów przyjęcia środków należy zrównać działanie pod kontrolą danej osoby lub danego podmiotu oraz działanie w imieniu takiej osoby lub podmiotu. Wskazał on, że wniosek ten znajduje potwierdzenie w analizie celu tego przepisu, którym jest umożliwienie Radzie zastosowania skutecznych środków przeciwko osobom zaangażowanym w rozprzestrzenianie broni jądrowej oraz uniknięcie sytuacji obchodzenia tego rodzaju środków. Uściślił on również, że wniosek ten znajduje potwierdzenie również w analizie kontekstu, w jaki wpisuje się art. 16 ust. 2 lit. d) rozporządzenia nr 961/2010.

Ocena Sądu

- 95 To właśnie w świetle zasad przypomnianych w pkt 83–94 powyżej należy ustalić, czy zostały w niniejszej sprawie spełnione przesłanki powstania pozaumownej odpowiedzialności Unii.
- 96 Tytułem wstępu należy zauważyć, w świetle tego, co przypomniano w pkt 93 powyżej, że w zakresie, w jakim wyrokami z dnia 6 września 2013 r., Bateni/Rada (T-42/12 i T-181/12, niepublikowanym, EU:T:2013:409), oraz z dnia 18 września 2015 r., HTTS i Bateni/Rada (T-45/14, niepublikowanym, EU:T:2015:650), które korzystają z powagi rzeczy osądzonej, stwierdzono nieważność spornych umieszczeń w wykazach, pierwszy element pierwszej przesłanki powstania odpowiedzialności pozaumownej Unii, mianowicie naruszenie normy prawa Unii przyznającej uprawnienia jednostkom, należy uznać za spełniony w odniesieniu do tych umieszczeń w wykazach. W związku z tym należy teraz ustalić, czy okoliczności podnoszone przez skarżącego umożliwiają wykazanie, że wspomniane umieszczenia w wykazach stanowią wystarczająco istotne naruszenie normy prawnej przyznającej uprawnienia jednostkom.
- *W przedmiocie pierwszego zarzutu szczegółowego, dotyczącego wystarczająco istotnego naruszenia materialnych przesłanek umieszczenia w wykazie z naruszeniem obowiązku weryfikacji stanu faktycznego i przedstawienia dowodów potwierdzających uzasadnienie przyjęcia środków ograniczających*
- 97 Zadaniem Sądu jest ustalenie, czy Rada dopuściła się wystarczająco istotnego naruszenia normy prawnej przyznającej uprawnienia jednostkom poprzez przyjęcie spornych umieszczeń w wykazie wyłącznie z uwzględnieniem dowodów, którymi dysponowała w dniach dokonywania tych umieszczeń.
- 98 Tytułem wstępu należy przypomnieć, jakimi dowodami dysponowała Rada w dniu pierwszego umieszczenia w wykazie, ponieważ stanowią one element kontekstu, w którym przyjęto sporne umieszczenia w wykazach. W szczególności Rada wskazuje, że pierwsze umieszczenie w wykazie opierało się na fakcie, że do 2008 r., zanim osiedlił się w Europie i założył HTTS, skarżący był dyrektorem IRISL. Wskazała ona również, że HTTS miał siedzibę w Hamburgu (Niemcy), Schottweg 7, a IRISL Europe, europejska spółka zależna IRISL, miała siedzibę w Hamburgu, Schottweg 5. Należy zauważyć, podobnie jak czyni to Rada, że w dniu dokonania pierwszego umieszczenia w wykazie rzeczywiście dysponowała dowodami dotyczącymi adresu HTTS, co wynika z danych identyfikacyjnych dotyczących przedsiębiorstw umieszczonych w wykazie zawartym w załączniku do rozporządzenia nr 423/2007, w brzmieniu wynikającym z części III, pkt 1 lit. d) i j) załącznika V do rozporządzenia wykonawczego nr 668/2010.
- 99 Ponadto Rada wskazała, że dysponowała rezolucjami 1803 (2008) i 1929 (2010) dotyczącymi IRISL, a także sprawozdaniem Komitetu ds. Sankcji Rady Bezpieczeństwa, stwierdzającym dokonanie przez tę spółkę trzech naruszeń embarga na broń nałożonego rezolucją 1747 (2007). Po pierwsze, jak słusznie zauważyła Rada, dowód rzeczywistego posiadania przez nią tych dokumentów wynika z faktu, że są one wskazane w uzasadnieniu dotyczącym umieszczenia nazwy IRISL w części III załącznika II do decyzji 2010/413, a także w części III załącznika do rozporządzenia wykonawczego nr 668/2010.
- 100 Po drugie, nie podważano materialnej prawdziwości trzech naruszeń embarga na broń ustalonych we wspomnianym sprawozdaniu, podobnie jak treści rzeczzonego sprawozdania w zakresie, w jakim wynika z niego, że IRISL podjęła działania w celu obejścia zastosowanych środków poprzez przeniesienie działalności na inne przedsiębiorstwa oraz że jej siedziba w Europie

mieściła się w pobliżu siedziby skarżącej. Jak wskazała w istocie Rada, chodziło tu o poszlaki do celów pierwszego umieszczenia w wykazie, ponieważ umieszczenie to było bezpośrednią konsekwencją umieszczenia w wykazach IRISL, jak i zresztą HDSL, jako że nazwa tej ostatniej, na rzecz której skarżąca działała, była już ujęta w części III załącznika II do decyzji 2010/413, a także w części III załącznika do rozporządzenia wykonawczego nr 668/2010, jako spółki, która sama działała na rachunek IRISL.

- 101 Należy ponadto zauważyć, że bliskość geograficzna siedzib IRISL Europe i HTTS nie była przez skarżącego kwestionowana. Skarżący przyznał nawet na rozprawie, w związku z tą bliskością, że w czasie, gdy miały miejsce sporne umieszczenia w wykazach, HTTS mógł korzystać z pracowników IRISL Europe, które udostępniło mu część swego personelu.
- 102 Wreszcie, jak wskazała Rada, nie napotykając na sprzeciw co do prawdziwości stanu faktycznego, w czasie pierwszego umieszczenia w wykazie HTTS, którego skarżący był dyrektorem, działał jako agent morski na rzecz HDSL, który uważano za ściśle powiązany z IRISL i którego nazwa również została w dniu 26 lipca 2010 r. umieszczona w wykazie podmiotów podejrzewanych o ułatwianie rozprzestrzeniania broni jądrowej w Iranie z tym uzasadnieniem, że „[d]ziała[ł] w imieniu IRISL, świadcząc obsługę kontenerów z wykorzystaniem statków należących do IRISL”, oraz że N. Bateni był dyrektorem IRISL do 2008 r., zanim osiedlił się w Europie i założył HTTS.
- 103 Elementy, które posłużyły jako podstawa drugiego umieszczenia w wykazie, należy zbadać z uwzględnieniem tego właśnie kontekstu. Rada uściśliła, że umieszczenie to opierało się na konkretnej i niekwestionowanej okoliczności polegającej na tym, że skarżący był dyrektorem spółek IRISL do 2008 r., a w czasie pierwszego umieszczenia w wykazie był dyrektorem HTTS. Wskazała ona, że wynikało to zresztą w sposób oczywisty z pisma z dnia 17 stycznia 2012 r., w którym skarżący kwestionował uzasadnienie pierwszego umieszczenia w wykazie.
- 104 Jeżeli chodzi o trzecie umieszczenie w wykazie, Rada wyjaśniła, że przed zastosowaniem tego środka dokumenty wspomniane w załącznikach A.3 i A.5 do skargi były dostępne i zostały one przekazane skarżącemu. Chodziło w szczególności o źródło publiczne w postaci artykułu *New York Timesa* z dnia 7 czerwca 2010 r., zatytułowanego *Companies Linked to IRISL*, który zawierał listę 66 przedsiębiorstw, łącznie z HTTS i HDSL, które miały związek z IRISL i którym ten ostatni przekazał statki, oraz o dokumenty potwierdzające okoliczność, że skarżący zarządzał IRISL Europe od 2009 r. i zarządzał HTTS od 2010 r.
- 105 Ponadto z załączników A.3 i A.5 do skargi wynika, że przed dokonaniem trzeciego umieszczenia w wykazie Rada przekazała skarżącemu wszystkie informacje i dowody umożliwiające potwierdzenie faktu, że był on dyrektorem IRISL do 2008 r., następnie dyrektorem IRISL Europe i że HTTS był europejskim agentem SAPID i HDSL zapewniającym istotne usługi maklera morskiego.
- 106 Ponadto Rada zauważyła, że w czasie trzeciego umieszczenia w wykazie wzięła ona pod uwagę końcowe sprawozdanie z dnia 12 czerwca 2012 r., sporządzone przez grupę ekspertów powołaną rezolucją 1929 (2010), a także końcowe sprawozdanie tej grupy z dnia 5 czerwca 2013 r., z których wynika, że IRISL przekazał statki dwóm powiązanim spółkom, mianowicie HDSL i SAPID. Ponadto od 2008 r. IRISL i powiązane z nim spółki dokonały licznych zmian dotyczących właściciela rzeczywistego i właściciela zarejestrowanego statków, a statki, których rzeczywistym właścicielem były IRISL i spółki powiązane z IRISL, nie zmieniły nazwy, bandery ani właściciela

zarejestrowanego. Należy podkreślić, że jeżeli chodzi o dostępność tych sprawozdań końcowych grupy ekspertów Organizacji Narodów Zjednoczonych, jest bezsporne, że stanowią one fakty uznane na poziomie międzynarodowym.

- 107 Ponadto Rada dodała, że w czasie dokonywania trzeciego umieszczenia w wykazie dysponowała ona źródłem informacji o charakterze jawnym, mianowicie sprawozdaniem Iran Watch z dnia 2 sierpnia 2012 r., a także oświadczeniami Republiki Federalnej Niemiec złożonymi w ramach postępowania zakończonego wydaniem wyroku z dnia 6 września 2013 r., Bateni/Rada (T-42/12 i T-181/12, niepublikowanego, EU:T:2013:409). Ze wspomnianych oświadczeń Republiki Federalnej Niemiec wynika, po pierwsze, że HTTS utrzymywał związki z HDSL, który został utworzony wiosną 2009 r. w kontekście prywatyzacji IRISL, po drugie, że pod koniec listopada 2009 r. HDSL przejął flotę kontenerowców IRISL oraz że, równoległe, HDSL został utworzony wyłącznie w celu obejścia środków ograniczających wobec IRISL, po trzecie, że HTTS był agentem HDSL w Europie, podczas gdy IRISL Europe pozostał agentem IRISL dla pozostałej części floty tej spółki, oraz, po czwarte, że HTTS prowadził swoją działalność w całości dla IRISL.
- 108 W tej kwestii należy uściślić, że Rada dysponowała tymi oświadczeniami w czasie dokonywania trzeciego umieszczenia w wykazie, ponieważ odniesienie do tych oświadczeń widnieje w wyroku z dnia 12 czerwca 2013 r., HTTS/Rada (T-128/12 i T-182/12, niepublikowanym, EU:T:2013:312), jak wynika z pkt 53 tego wyroku, oraz że wydanie tego wyroku jest wcześniejsze niż wspomniane umieszczenie w wykazie.
- 109 Wreszcie, w odpowiedzi na wezwanie Sądu w trakcie rozprawy, Rada w odniesieniu do trzeciego umieszczenia w wykazie sprecyzowała, że elementy wspomniane w załącznikach A.3 i A.5 do skargi, o których mowa w pkt 104 i 105 powyżej, były w jej posiadaniu podczas dokonywania tego umieszczenia w wykazie i że zostały uwzględnione przez Sąd w postępowaniu zakończonym wyrokiem z dnia 18 września 2015 r., HTTS i Bateni/Rada (T-45/14, niepublikowanym, EU:T:2015:650).
- 110 Z powyższego wynika, że w ramach niniejszego postępowania Rada przedstawiła dowód, że w czasie przyjmowania przedmiotowych środków ograniczających dysponowała zbiorem poszlak i nie dokonała spornych umieszczeń w wykazach przy braku jakichkolwiek dowodów.
- 111 Ponadto argument skarżącego, zgodnie z którym dowód poważnego i oczywistego naruszenia w niniejszej sprawie wynika bezpośrednio, po pierwsze, z oświadczeń złożonych przez Radę w trakcie postępowania zakończonego wyrokiem z dnia 6 września 2013 r., Bateni/Rada (T-42/12 i T-181/12, niepublikowanego, EU:T:2013:409), oraz, po drugie, z tego wyroku oraz z wyroku z dnia 18 września 2015 r., HTTS i Bateni/Rada (T-45/14, niepublikowanego, EU:T:2015:650), nie jest zdalny, by wykazać wystarczająco istotne naruszenie przez Radę normy prawnej przyznającej uprawnienia jednostkom.
- 112 Jeżeli bowiem chodzi, po pierwsze, o oświadczenia złożone przez Radę w trakcie postępowania zakończonego wyrokiem z dnia 6 września 2013 r., Bateni/Rada (T-42/12 i T-181/12, niepublikowanym, EU:T:2013:409), należy zauważyć, że – wbrew twierdzeniom skarżącego – Rada nie przyznała w trakcie tamtego postępowania, że umieściła nazwisko skarżącego w spornych wykazach wyłącznie na podstawie informacji pochodzących od państw członkowskich i przy braku jakiegokolwiek dowodu. Ograniczyła się ona do wskazania, że została przez jedno z państw członkowskich poinformowana o fakcie, że skarżący był dyrektorem IRISL Europe, to jest o okoliczności, która nie została wymieniona w uzasadnieniu drugiego umieszczenia w wykazie i która nie była zatem badana przez Sąd w postępowaniu w sprawie skargi na to

umieszczenie w wykazie. Ponadto, o ile Rada oświadczyła na rozprawie zakończonej tym wyrokiem, że w chwili przyjmowania drugiego umieszczenia w wykazie nie dysponowała ani informacjami udzielonymi przez Republikę Federalną Niemiec, ani artykułem z dziennika *New York Times* z dnia 7 czerwca 2010 r., okazuje się, że umieszczenie to nie opierało się tylko na tych dwóch elementach, lecz na większej liczbie poszlak. Wniosek ten znajduje potwierdzenie w elementach wskazanych w pkt 98–103 powyżej.

- 113 Jeżeli chodzi, po drugie, o wyrok z dnia 6 września 2013 r., Bateni/Rada (T-42/12 i T-181/12, niepublikowany, EU:T:2013:409), w którym Sąd uznał, że Rada dopuściła się „oczywistego błędu w ocenie”, a także o wyrok z dnia 18 września 2015 r., HTTS i Bateni/Rada (T-45/14, niepublikowany, EU:T:2015:650), należy przede wszystkim uściślić, że oczywisty błąd w ocenie jako zarzut podnoszony na poparcie skargi o stwierdzenie nieważności należy odróżnić od oczywistego i poważnego przekroczenia granic uprawnień dyskrecjonalnych, podnoszonego w ramach skargi odszkodowawczej w celu stwierdzenia wystarczająco istotnego naruszenia normy prawnej przyznającej uprawnienia jednostkom.
- 114 Następnie, jak wynika z pkt 44 wyroku z dnia 10 września 2019 r., HTTS/Rada (C-123/18 P, EU:C:2019:694), i jak wyjaśniono w pkt 92 powyżej, czynniki, które należy uwzględnić w ramach oceny wystarczająco istotnego naruszenia normy prawa Unii przyznającej uprawnienia jednostkom, powinny odnosić się do momentu, w którym zainteresowana instytucja wydała daną decyzję lub dopuściła się danego zachowania.
- 115 W związku z tym argumentów skarżącego związanych z wyrokami z dnia 6 września 2013 r., Bateni/Rada (T-42/12 i T-181/12, niepublikowanym, EU:T:2013:409), oraz z dnia 18 września 2015 r. HTTS i Bateni/Rada (T-45/14, niepublikowanym, EU:T:2015:650), nie można uwzględnić jako elementów dostępnych w dniu spornych umieszczeń w wykazach do celów oceny istnienia poważnego i oczywistego naruszenia przez Radę normy prawnej przyznającej uprawnienia jednostkom w kontekście przyjmowania tych umieszczeń w wykazach.
- 116 Jeżeli chodzi, wreszcie, o argument dotyczący okoliczności, że trzecie umieszczenie w wykazie nastąpiło po wyroku z dnia 6 września 2013 r., Bateni/Rada (T-42/12 i T-181/12, niepublikowanym, EU:T:2013:409), oraz że na podstawie wyroku z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (T-384/11, EU:T:2014:986), takie umieszczenie stanowi poważne i oczywiste naruszenie normy prawnej przyznającej uprawnienia jednostkom, należy zauważyć, że między dniem ogłoszenia tego wyroku a dniem trzeciego umieszczenia w wykazie decyzją 2013/497 i rozporządzeniem nr 971/2013 zostało wprowadzone, odpowiednio do art. 20 ust. 1 lit. b) decyzji 2010/413 i do art. 23 ust. 2 lit. e) rozporządzenia nr 267/2012, nowe kryterium umieszczenia w wykazie, szersze niż kryterium dotyczące osób prawnych, podmiotów lub organów będących w posiadaniu lub kontrolowanych przez IRSIL, lub działających w jego imieniu. Ponieważ to nowe kryterium wymieniało również „osoby i podmioty zapewniające ubezpieczenie lub inne istotne usługi [...] IRISL, lub podmiotom do [niego] należącym lub przez [niego] kontrolowanym lub działającym w [jego] imieniu [...]”, nie ograniczało się ono zatem do osób będących w posiadaniu lub kontrolowanych przez IRSIL, lub działających w jego imieniu, lecz dotyczyło również osób zapewniających usługi podmiotom będącym w posiadaniu tej spółki, przez nią kontrolowanym lub działającym w jej imieniu.
- 117 Podczas przyjmowania trzeciego umieszczenia w wykazie Rada nie ograniczyła się też do powtórzenia uzasadnienia podanego podczas drugiego umieszczenia. To trzecie umieszczenie w wykazie było bowiem uzasadnione w szczególności faktem, że skarżący był dyrektorem zarządzającym HTTS, który jako główny przedstawiciel świadczył istotne usługi na rzecz SAPID

i HDSL. Tak więc to nowe umieszczenie nazwiska skarżącego w wykazie opierało się na nowym kryterium umieszczenia w wykazie, to jest świadczeniu istotnych usług podmiotom działającym w imieniu IRISL.

- 118 Jeżeli chodzi o argument skarżącego dotyczący okoliczności, że zachowanie Rady w niniejszej sprawie było identyczne z zachowaniem w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 25 listopada 2014 r., *Safa Nicu Sepahan/Rada* (T-384/11, EU:T:2014:986), należy uściślić, że o ile w tamtym wyroku Sąd uznał, że Rada dopuściła się niezgodności z prawem z powodu braku zakresu uznania, o tyle dotyczyło to okoliczności, że w dniu zastosowania rozpatrywanych środków nie posiadała ona informacji lub dowodów na poparcie uzasadnienia przyjęcia rzeczonych środków ograniczających wobec strony skarżącej, a zatem naruszyła obowiązek wynikający już w dniu zastosowania rozpatrywanych środków z utrwalonego orzecznictwa Trybunału, w świetle którego nie przysługiwał jej żaden zakres uznania (zob. wyrok z dnia 5 czerwca 2019 r., *Bank Saderat/Rada*, T-433/15, niepublikowany, EU:T:2019:374, pkt 69 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 119 Natomiast w niniejszej sprawie przestrzeganie przez Radę obowiązku przedstawienia dowodów na poparcie spornych umieszczeń w wykazach nie jest kwestionowane. W tej sprawie należy bowiem ustalić, czy Rada dopuściła się wystarczająco istotnego naruszenia, mogącego prowadzić do powstania odpowiedzialności pozaumownej Unii, gdy dokonywała wspomnianych umieszczeń w wykazach na podstawie dowodów będących w jej dyspozycji w dniu dokonania tych umieszczeń, w szczególności wskazanych w pkt 98–109 powyżej. W tym względzie należy ustalić zakres, którym dysponowała Rada przy ocenie poszlak, z których korzystała w celu poparcia przedmiotowych środków ograniczających.
- 120 W tej kwestii w odpowiedzi na argument dotyczący tego, że w czasie przyjmowania spornych umieszczeń w wykazach brak było jakiegokolwiek szczególnej trudności, która mogłaby uniemożliwić Radzie przyznanie, że wcześniejsza działalność nie uzasadniała sama w sobie zastosowania środków ograniczających wobec danej osoby, oraz tego, że Rada nie dysponowała zatem w tym względzie żadnym lub co najwyżej niezwykle ograniczonym zakresem uznania, należy przypomnieć, że drugie umieszczenie w wykazie opierało się na fakcie, że skarżący był dyrektorem ds. prawnych HTTS, spółki objętej sankcjami jako działającej w imieniu IRISL, a także dyrektorem IRISL, oraz że trzecie umieszczenie w wykazie opierało się na fakcie, że skarżący działał w imieniu IRISL, był dyrektorem IRISL do 2008 r., następnie dyrektorem zarządzającym IRISL Europe, wreszcie dyrektorem zarządzającym HTTS, który jako główny przedstawiciel świadczył istotne usługi na rzecz SAPID i HDSL, a obie te spółki zostały wskazane jako podmioty działające w imieniu IRISL.
- 121 Sporne umieszczenia w wykazach opierały się zatem zarówno na osobistym związku między skarżącym a IRISL, jak i na okoliczności, że skarżący pełnił funkcję kierowniczą w spółce, która miała być pod kontrolą lub w posiadaniu IRISL, w szczególności w HTTS, który zapewniał istotne usługi innym spółkom, które miały być pod kontrolą lub w posiadaniu IRISL, w szczególności HDSL i SAPID.
- 122 W każdym razie, jeżeli chodzi o kwestię, czy wcześniejsza działalność danej osoby mogła dostatecznie uzasadnić zastosowanie wobec niej środków ograniczających, czy też powinny również istnieć inne poszlaki, należy zauważyć, że zależnie od okoliczności odniesienie do działalności wykonywanej w przeszłości może stanowić wystarczające uzasadnienie przyjęcia środka ograniczającego (zob. analogicznie wyrok z dnia 28 lipca 2016 r., *Tomana i in./Rada i Komisja*, C-330/15 P, niepublikowany, EU:C:2016:601, pkt 86).

- 123 Ponadto należy dodać, że w dniu przyjęcia spornych umieszczeń w wykazach pojęcie spółki „będącej w posiadaniu lub pod kontrolą innego podmiotu”, w odniesieniu do środków ograniczających, pozostawiało również Radzie pewien zakres uznania. Ponadto, o ile w wyroku z dnia 10 września 2019 r., HTTS/Rada (C-123/18 P, EU:C:2019:694), Trybunał sprecyzował treść sformułowań „będący w posiadaniu” i „pod kontrolą”, o tyle należy wskazać, że w pkt 70 tego wyroku potwierdził on to, co przypomniał Sąd w wyroku z dnia 13 grudnia 2017 r., HTTS/Rada (T-692/15, EU:T:2017:890), a mianowicie że pojęcie „spółki będącej w posiadaniu lub pod kontrolą” nie ma w dziedzinie środków ograniczających tego samego zakresu co na gruncie prawa spółek, jeżeli chodzi o ustalenie handlowej odpowiedzialności spółki, która jest prawnie zależna od decyzji innego podmiotu prawa handlowego. Trybunał skłonił się ku dość szerokiej definicji pojęcia „kontroli” w kontekście środków ograniczających i nie zdefiniował pojęć „będący w posiadaniu” i „pod kontrolą” w sposób ścisły, jak wynika w istocie z pkt 74 i 75 wyroku z dnia 10 września 2019 r., HTTS/Rada (C-123/18 P, EU:C:2019:694).
- 124 Tym samym należy uznać, tak jak uczyniły Rada i Komisja, że w dniu dokonania spornych umieszczeń w wykazach mogła istnieć niepewność co do dokładnej treści pojęcia „spółki będącej w posiadaniu lub pod kontrolą innego podmiotu” i w konsekwencji Rada dysponowała pewną swobodą przy ocenie elementów mogących wykazać, że HTTS, którego skarżący był dyrektorem, był w posiadaniu lub pod kontrolą spółki zaangażowanej w irański program rozprzestrzeniania broni jądrowej, bezpośrednio z nim związanej lub udzielającej mu wsparcia.
- 125 W ostatniej kolejności skarżący podnosi argument, że w czasie gdy dokonywano trzeciego umieszczenia w wykazie, Rada pominęła fakt, że wyrokiem z dnia 16 września 2013 r., Islamic Republic of Iran Shipping Lines i in./Rada (T-489/10, EU:T:2013:453), Sąd stwierdził nieważność umieszczenia w wykazie IRISL oraz innych spółek, na które się powołała, w szczególności SAPID i HDSL, oraz że w związku z tym przedstawione „dowody” były od początku pozbawione wszelkiego znaczenia. W tym względzie, jak zauważył Trybunał w pkt 48 wyroku z dnia 31 stycznia 2019 r., Islamic Republic of Iran Shipping Lines i in./Rada (C-225/17 P, EU:C:2019:82), w wyroku z dnia 16 września 2013 r., Islamic Republic of Iran Shipping Lines i in./Rada (T-489/10, EU:T:2013:453), nie podważono materialnej prawdziwości trzech naruszeń embarga wprowadzonego rezolucją 1747 (2007). W pkt 66 tego wyroku Sąd uznał, że „wydaje się uzasadnione, by uważać, że okoliczność, iż IRISL [był] zaangażowan[y] w trzy incydenty dotyczące transportu sprzętu wojskowego z naruszeniem zakazu przewidzianego w pkt 5 rezolucji 1747 (2007), zwiększa ryzyko, że [był on] również zaangażowan[y] w incydenty dotyczące transportu sprzętu związanego z rozprzestrzenianiem broni jądrowej”.
- 126 W konsekwencji ze stwierdzenia nieważności – po dokonaniu drugiego i trzeciego umieszczeń w wykazach – umieszczenia w wykazach nazw IRISL, SAPID i HDSL nie wynika, że Rada dopuściła się naruszenia materialnych przesłanek umieszczenia w wykazie mogącego spowodować powstanie odpowiedzialności pozaumownej Unii.
- 127 Z ogółu powyższych rozważań wynika, że – wbrew temu, co twierdzi skarżący w ramach pierwszego zarzutu szczegółowego – w dniach przyjęcia drugiego i trzeciego umieszczenia w wykazach Rada dysponowała elementami, które można uznać za poszlaki, że skarżący miał związki z IRISL i mógł działać w imieniu IRISL w Europie, jak również działać wewnątrz HTTS w interesie IRISL.
- 128 W tych zatem okolicznościach, nawet jeżeli przy dokonywaniu drugiego i trzeciego umieszczenia w wykazach Rada popełniła oczywisty błąd w ocenie, opierając się na przywołanych okolicznościach, nie sposób uznać, że błąd ten był rażący i nieusprawiedliwiony i że organ

administracji działający ze zwykłą ostrożnością i starannością nie dopuściłby się go w podobnych okolicznościach (zob. analogicznie wyrok z dnia 5 czerwca 2019 r., Bank Saderat/Rada, T-433/15, niepublikowany, EU:T:2019:374, pkt 73).

129 W związku z tym należy stwierdzić, że w dniach przyjęcia drugiego i trzeciego umieszczenia w wykazach zachowanie Rady było zbieżne z zachowaniem organu administracji działającego ze zwykłą ostrożnością i starannością.

130 Wynika stąd, że pierwszy zarzut szczegółowy, dotyczący niewykazania przez Radę na podstawie wystarczających dowodów, iż skarżący pozostawał pod kontrolą IRISL, należy oddalić.

– *W przedmiocie drugiego zarzutu szczegółowego, dotyczący wystarczająco istotnego naruszenia prawa podstawowego do skutecznej ochrony sądowej*

131 Jeżeli chodzi o drugi zarzut szczegółowy, z akt sprawy wynika, że skarżący otrzymał informacje konieczne do zrozumienia uzasadnienia przyjęcia wobec niego środków ograniczających oraz że był w stanie podnosić niezgodność z prawem dotyczących go środków ograniczających i doprowadzić do stwierdzenia ich nieważności.

132 Ponadto należy przypomnieć, że skoro skarżący wniósł skargę na dotyczące go środki ograniczające, a Sąd stwierdził nieważność tych środków, nie może on w niniejszej sprawie powoływać się na istnienie wystarczająco istotnego naruszenia jego prawa do skutecznej ochrony sądowej (zob. podobnie wyrok z dnia 10 grudnia 2018 r., Bank Refah Kargaran/Rada, T-552/15, niepublikowany, EU:T:2018:897, pkt 51).

133 W konsekwencji drugi zarzut szczegółowy należy oddalić jako bezzasadny.

– *W przedmiocie trzeciego zarzutu szczegółowego, dotyczącego wystarczająco istotnego naruszenia praw podstawowych do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, do ochrony danych osobowych, a także wolności prowadzenia działalności gospodarczej oraz prawa własności*

134 Jeżeli chodzi o trzeci zarzut szczegółowy, to podobnie jak Rada należy zauważyć, że argumenty skarżącego nie są poparte dowodami i w związku z tym nie spełniają wymogów przewidzianych w art. 76 lit. d) regulaminu postępowania.

135 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 76 lit. d) regulaminu postępowania skarga powinna zawierać w szczególności zwięzłe omówienie podnoszonych zarzutów. Ponadto zgodnie z utrwalonym orzecnictwem omówienie to winno być na tyle jasne i precyzyjne, by umożliwiała stronie pozwanej przygotowanie obrony, a Sądowi rozstrzygnięcie w przedmiocie skargi, w stosownym wypadku bez potrzeby żądania innych informacji. Aby skarga była dopuszczalna, konieczne jest bowiem, żeby najbardziej istotne okoliczności stanu faktycznego i stanu prawnego, na których się ona opiera, były zawarte, przynajmniej w skrócie, lecz w sposób spójny i zrozumiały, w tekście samej skargi, a to w celu zagwarantowania pewności prawa i należytego sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Z utrwalonego orzecnictwa wynika także, że każdy zarzut, który nie został dostatecznie sformułowany w skardze wszczynającej postępowanie, należy uznać za niedopuszczalny. Analogiczne są wymogi w odniesieniu do zarzutu szczegółowego powołanego na poparcie zarzutu. Istnienie tej bezwzględnej przeszkody procesowej sąd Unii powinien

stwierdzić z urzędu [zob. podobnie wyroki: z dnia 12 maja 2016 r., Włochy/Komisja, T-384/14, EU:T:2016:298, pkt 38 (niepublikowany) i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 12 lutego 2020 r., Kampete/Rada, T-164/18, niepublikowany, EU:T:2020:54, pkt 112].

- 136 Tymczasem w niniejszej sprawie należy zauważyć, że w skardze skarżący ogranicza się do przypomnienia treści przywołanych zasad, bez przedstawienia jakiegokolwiek elementu na poparcie istnienia wystarczająco istotnego naruszenia praw podstawowych do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, do ochrony danych osobowych, a także wolności prowadzenia działalności gospodarczej oraz prawa własności. Ponadto na rozprawie, w odpowiedzi na pytanie zadane przez Sąd, skarżący sprecyzował, że kwestie, które poruszył w części poświęconej istnieniu krzywdy wynikającej z zastosowania wobec niego środków ograniczających, nie mogły zostać wykorzystane w ramach wykazywania istnienia wystarczająco istotnego naruszenia rzeczonych praw podstawowych.
- 137 Z powyższego wynika zatem, że skarżący nie sformułował w sposób wymagany prawem argumentu zmierzającego do powołania się na wystarczająco istotne naruszenie wymienionych powyżej praw podstawowych.
- 138 W konsekwencji trzeci zarzut szczegółowy należy odrzucić jako niedopuszczalny.
- 139 Z powyższego wynika, że skargę należy oddalić w całości bez konieczności badania, czy pozostałe przesłanki powstania odpowiedzialności pozaumownej Unii zostały spełnione.

W przedmiocie kosztów

- 140 Zgodnie z art. 134 § 1 regulaminu postępowania kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.
- 141 Ponadto, zgodnie z art. 138 § 1 regulaminu postępowania, państwa członkowskie i instytucje, które przystąpiły do sprawy w charakterze interwenienta, pokrywają własne koszty.
- 142 Ponieważ skarżący przegrał sprawę, należy obciążyć go jego własnymi kosztami oraz kosztami poniesionymi przez Radę, zgodnie z żądaniami tej ostatniej. Komisja pokrywa własne koszty.

Z powyższych względów

SĄD (pierwsza izba)

orzeka, co następuje:

- 1) Skarga zostaje w części odrzucona jako niedopuszczalna, a w części oddalona jako niezasadna.**
- 2) Naser Bateni pokrywa własne koszty oraz koszty poniesione przez Radę Unii Europejskiej.**
- 3) Komisja Europejska pokrywa własne koszty.**

Kanninen

Jaeger

Porchia

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 7 lipca 2021 r.

Podpisy